

NORSK
PSYKOLOG
FORENING

MÅLBESKRIVELSE

FELLESPROGRAMMET

Fellesprogrammet er spesialistutdanningens første steg og er obligatorisk for alle spesialiteter.

Profesjonsutdanningen i psykologi har gitt forutsetninger for å møte menneskers behov for psykologisk kompetanse. Fellesprogrammet tar utgangspunkt i den faglige ekspertise og generalistkompetanse som psykologer har ervervet seg gjennom grunnutdanningen. Det blir tatt hensyn til det mangfold av arbeidsoppgaver og yrkesmessige utfordringer som den kommende spesialisten møter ovenfor enkeltklienter, organisasjoner og systemer.

Krav til opptak

Det kreves norsk autorisasjon som psykolog ved påmelding til fellesprogrammet, samt at psykologen er i veiledet praksis i et arbeidsforhold som psykolog når spesialistutdanningen starter.

Krav til gjennomføring

Minimum 12 måneders veiledet praksis i et arbeidsforhold som psykolog

Minimum 60 timers veiledning

Minimum 96 timers kurs

Psykologen må delta på kurs som er relevante for spesialiseringsløpet samtidig med relevant praksis og veiledning. Det vil si at psykologer som følger kursene i fellesprogrammet også skal være i praksis og motta veiledning som er tilknyttet fellesprogrammet. Overveiende grad av samtidighet krever mer enn 30 timer veiledning, 48 timer kurs og 6 mnd. praksis samtidig.

Mål

Fellesprogrammet skal bidra til utvikling av holdninger og ferdigheter som psykologer behøver i sin yrkesutøvelse. Fellesprogrammet skal fokusere på psykologers behov for å integrere teoretisk kunnskap og praksis, samt danne grunnlaget for den fordypningen som en spesialistutdanning innebærer. Programmet skal bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget for deltakernes yrkesvirksomhet, blant annet gjennom å samarbeide med andre kursdeltagere i samme situasjon.

En psykologspesialist (jf. reglementet for spesialitetene i psykologi) har ervervet metodekompetanse, profesjonskompetanse og samarbeidskompetanse på sitt spesialområde. Disse elementene har blitt integrert i fagutøvelsen og gir avansert kompetanse til å analysere og handle i komplekse og utfordrende situasjoner. Psykologspesialisten kan i særlig grad formidle kunnskapsgrunnlaget for praksisen og revurderer sine planer og perspektiver når det fremkommer ny informasjon om eller fra klienten eller ny kunnskap fra faglige kilder.

Læringsutbytte

Etter gjennomført fellesprogram (kurs, praksis og veiledning) skal psykologen ha tilegnet seg:

- Innsikt i faktorer som fremmer profesjonell utvikling, og kunne relatere disse til egen situasjon gjennom å formulere personlige utviklingsprosjekter
- Oversikt over ulike psykologroller og ferdigheter i å mestre utfordringer knyttet til å være ny i psykologrollen
- Kunnskap om profesjonell identitet og trygghet i rollen som psykolog. Refleksjon over profesjonell identitet er knyttet til bevissthet om profesjonens historie. Psykologen skal ha en oversikt over norsk og internasjonal profesjonshistorie, og vite hva som er unikt ved den norske profesjonshistorien. Psykologen skal også ha kjennskap til Psykologforeningens virke og funksjoner
- Grunnlag for kontinuerlig utvikling av yrkesutøvelsen i overensstemmelse med føringene i Psykologforeningens prinsipperklæring om evidensbasert psykologisk praksis
- Bevissthet og kunnskap om menneskerettigheter og deres betydning for psykologers arbeid
- Kunnskap om pasient- og brukerrettigheter. Kunnskap om -, forståelse av-, og ferdigheter i bruker- og pårørendemedvirkning
- Kunnskap om lovkrav. Å forholde seg til de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter, rundskriv, retningslinjer og veiledere utgitt av offentlige myndigheter eller Psykologforeningen
- Utvidet fagetisk forståelse, og kunne reflektere over vanlige etiske dilemma og hvordan en best kan forholde seg og handle på etisk velfunderte måter når slike dilemma oppstår. God kunnskap om fagetiske krav og ansvar knyttet til psykologisk yrkesutøvelse

- Bevissthet om maktforhold og ansvar i psykologrollen
- Bevissthet om betydningen av ulikheter og variasjon, samt ferdigheter i å arbeide innenfor et sosialt og kulturelt mangfoldig samfunn
- Kunnskap om oppbygging av helse og omsorgstjenester og hvor brukere kan henvende seg, henvisningsrutiner og henvisningsveier. Kunnskap om hvordan psykologen til enhver tid kan holde seg oppdatert på dette området
- Kunnskap om tilgrensede yrkesgruppers kompetanse, og ferdigheter i å anvende psykologisk viten i samarbeid med andre yrkesgrupper. Kunnskap om hva som er kjernen i psykologisk yrkesutøvelse sammenlignet med kompetansen til andre relevante yrkesgrupper
- Kunnskap om helsefremmende og forebyggende psykologiske arbeidsmetoder
- Organisasjonsforståelse og kunnskap om organisasjonsutvikling, kollegialitet, ledelse og selvledelse. Innsikt i påvirkningsmuligheter og medarbeiderskap i egen organisasjon
- Kunnskap om veiledning, ulike roller i veiledning og veiledningsmetodikk
- Refleksjon over betydningen av å dokumentere eget arbeid, samt ferdigheter i dokumentasjon av eget arbeid
- Ferdigheter i evaluering av egen praksis og bruk av systematiske tilbakemeldinger fra pasienter og brukere til å forbedre egen praksis
- Kjennskap til psykologens roller i rettssystemet

Kurs

Fag- og yrkesetiske problemstillinger skal gis betydelig plass i praksis og veiledning og også være et gjennomgående tema for refleksjon og drøfting på kurssamlingene.

Fellesprogrammets kursdel består av fire samlinger på minst 96 timer, fordelt over ett år. Hver samling har en varighet på 24 timer.

Kursene inneholder forelesninger, gruppearbeid og egenaktivitet over følgende obligatoriske hovedtema:

1. samling (3 dager)

- Psykologprofesjonen, profesjonshistorie og ulike psykologroller
- Faktorer som fremmer profesjonell utvikling: Fra "praksissjokk" til spesialist
- Prinsipperklæringen om evidensbasert psykologisk praksis
- Informasjon om spesialistutdanningen

2. samling (3 dager)

- Oppbygging og organisering av helse- og omsorgstjenester
- Lover og forskrifter med relevans for psykologers yrkesutøvelse og dokumentasjon av eget arbeid
- Menneskerettigheter og fagetikk
- Evaluering av egen praksis

3. samling (3 dager)

- Organisasjonsforståelse, organisasjonsutvikling og ledelse, med fokus på påvirkningsmuligheter og medarbeiderskap i egen organisasjon. Tverrfaglig samarbeid.
- Bruker- og pårørendemedvirkning
- Veiledning, veiledningsroller og veiledningsmetodikk

4. samling (3 dager)

- Psykologens ulike roller i rettssystemet
- Psykologarbeid i et sosialt og kulturelt mangfoldig samfunn
- Helsefremmende og forebyggende virksomhet

Undervisningsmetode

En bærende pedagogisk idé for fellesprogrammet er at utvikling av kunnskaper, ferdigheter og holdninger foregår i et læringsfellesskap. På fellesprogrammets kurssamlinger skal det legges stor vekt på egenaktivitet og erfaringsbasert læring. Som hovedregel skal teoriundervisningen utgjøre opptil halvparten av kurstiden. Kursleder utarbeider et undervisningsprogram for hver enkelt kursdag på hver samling, innenfor rammen av de oppgitte obligatoriske temaene.

Kurssamlingene skal tilrettelegge for refleksjon og samtale med andre deltagere om tanker og erfaringer tilknyttet de ulike temaene. Det legges opp til at deltakerne

presenterer fagstoff, diskuterer problemstillinger og dilemmaer fra egen jobbsammenheng, deler refleksjoner over egen profesjonell utvikling og arbeider med felles utfordringer. Kursene skal ha en god balanse mellom teoriundervisning, praktisk ferdighetstrening og mer prosessorienterte læringsformer.

Praktiske øvelser og refleksjons- og samtalebaserte innslag skal foregå i mindre grupper. Det legges vekt på at deltakerne skal gis mulighet til å legge frem egne faglige oppfatninger i dialog med andre, for å styrke og utvikle ferdigheter i faglig kommunikasjon. Deltakernes erfaringer fra egen arbeidsplass vil bli brukt som viktig materiale i denne delen av læringsprosessen. Hver deltaker skal i løpet av kursrekken presentere minst ett forberedt innlegg som grunnlag for diskusjon i plenum eller i mindre grupper.

Kursleder skal fremme gode læringsprosesser i et trygt og støttende klima som inviterer til åpenhet. Det forventes at kursdeltakerne bidrar konstruktivt i undervisningen for å fremme læringsutbytte. Kursleder skal løfte frem relevante spørsmål og problemstillinger, bidra med erfarings- og forskningsbasert kunnskap og være en god rollemodell.

Mot slutten av hver samling skal deltakerne skrive et refleksjonsnotat på grunnlag av presentasjonene og diskusjonene underveis i samlingen. Refleksjonsnotatene skal tydeliggjøre hva den enkelte deltaker har opplevd som særlig viktig og relevant for egen arbeidssituasjon og faglige utvikling. På den siste samlingen skal deltagerne utforme et refleksjonsnotat over sin egen utvikling i løpet av fellesprogrammet som helhet.

Praksis

Fellesprogrammet krever minimum 12 måneders veiledet praksis i et arbeidsforhold som psykolog. Deltidsarbeid under 50 % stilling godkjennes ikke. For øvrig omregnes all deltidspraksis til heltidspraksis, for eksempel vil 60 % stilling kreve 20 måneders arbeid for å tilsvare ett årsverk. Slik omregning gjelder for all praksis i spesialistutdanningen.

En praksisperiode må ha en sammenhengende varighet på minimum 6 måneder i 100% stilling.

Veiledning

Det forutsettes minimum 60 timer veiledning av godkjent psykologspesialist etter Psykologforeningens spesialistutdanning. Veiledningen skal være fullført innen 24 måneder etter oppstart av fellesprogrammet.

I denne innledende fasen av spesialiseringen vil veiledningen være rettet mot å skape trygghet og opplevelse av mestring ved overgang fra studiet til rollen som praktiserende psykolog. Veiledningen skal bygge bro mellom teori og praksis. Psykologens evne til å reflektere over egne handlinger står sentralt i veiledningen. Standard veiledningskontrakt skal fylles ut, signeres av begge parter og sendes Psykologforeningen innen 4 uker etter oppstart av veiledningen.

Det henvises for øvrig til utfyllende bestemmelser for veiledning:

<https://www.psykologforeningen.no/medlem/kurs-og-utdanning/spesialistutdanningen/spesialitetene-i-psykologi-ny-ordning/utfyllende-bestemmelser-for-veiledning-ny-ordning>

Anbefalt litteratur

Det foreligger en tematisk inndelt litteraturliste for fellesprogrammet.